



# Migrácia na SEPA z pohľadu Eurosystému a Národnej banky Slovenska

Miroslava Kotasová  
Národná banka Slovenska

*„Úspešný prechod bude vyžadovať značné úsilie, preto je dôležité ďalej posilniť komunikáciu a spoluprácu medzi hlavnými zainteresovanými stranami a príslušnými orgánmi na národnej úrovni.“ (Benóit Cœuré, člen Výkonnej rady ECB, október 2013)*

Projekt jednotnej oblasti platieb v eurách, čiže SEPA (Single Euro Payments Area) vstupuje do dôležitej fázy realizácie vízie zrodenej pred viac ako 10 rokmi. Eurosystém<sup>1</sup> podporuje vytvorenie SEPA od roku 2002 v záujme dosiahnuť integrovaný, konkurenčný a inovačný trh platobných služieb v Európe. SEPA sa začala ako iniciatíva trhu vedená Európskou platobnou radou (European Payments Council, EPC), ktorá vytvorila schémy SEPA úhrady a SEPA inkasa v rokoch 2008 a 2009. Európska legislatíva<sup>2</sup> zaviedla povinný dátum prechodu na spoločné schémy v rámci SEPA, ktoré nahradia od 1. februára 2014 súčasné platobné nástroje v členských krajinách eurozóny z dôvodu podpory vytvorenia trhu platobných služieb bez hraníc.

Eurosystém priebežne monitoruje proces migrácie na SEPA úhrady a SEPA inkasá a upozorňuje na potenciálne prekážky v záujme splnenia požiadaviek daných európskou legislatívou. Na národných úrovniach sú zapojené centrálné banky do koordinovaných a komunikačných aktivít. V októbri 2013 publikovala Európska centrálna banka dokument „Druhá správa o prechode na SEPA“<sup>3</sup>, ktorý opisuje stav migrácie v eurozóne ku koncu tretieho štvrtroka 2013.

## VŠEOBECNÉ HODNOTENIE

Mnohí účastníci platobného trhu sa rozhodli prejsť na nové pravidlá SEPA v posledných mesiacoch roka 2013 alebo aj neskôr. Podľa ECB môže tento prístup spôsobiť vzrast prevádzkového rizika a limituje možnosti ovplyvnenia neočakávaného vývoja počas migrácie.

Poskytovateľom platobných služieb (bankám) ECB odporúča zvýšiť úsilie predovšetkým vo vzťahu ku klientom z hľadiska pripravenosti vzájomných vzťahov a v súvislosti s poskytovaním informácií k schéme SEPA inkasa.

Spomedzi používateľov platobných služieb predstavujú malé a stredné podniky a samosprávy skupinu s najnižším všeobecným povedomím o SEPA. Malé a stredné podniky, ktoré nie sú mikropodnikmi a zasielajú platby hromadne v súboroch, čelia veľmi podobným požiadavkám na úpravu procesov ako veľké spoločnosti či ve-

rejná správa. Ich nízka pripravenosť podčiarkuje dôležitosť komunikácie počas zostávajúcich mesiacov.

Vývoj počas roka 2013 potvrdzuje, že mnohí účastníci, predovšetkým malé a stredné podniky, budú využívať konverzné služby na XML formát<sup>4</sup>, ktoré môžu byť užitočné pre riadenie prevádzkového rizika vyplývajúceho z neskorých príprav a rozpočtových obmedzení.

## PRECHOD NA SEPA ÚHRADY

V porovnaní s prvou správou ECB o prechode na SEPA z marca 2013 sa zrýchlila migrácia na SEPA úhrady vo väčšine krajín Eurozóny. Podľa ukazovateľa za september 2013 dosiahli SEPA úhrady 56,26 % zo všetkých úhrad v eurozóne. Luxembursko, Slovinsko a Slovensko sú krajinami, ktoré prakticky ukončili migráciu na SEPA úhrady. Kvantitatívne ukazovatele však nezahŕňajú v plnej miere pripravenosť všetkých účastníkov, predovšetkým, ak sa konverzné služby poskytujú v platobnom reťazci. Francúzsko, Taliansko, Cyprus, Belgicko, Fínsko, Luxembursko a Slovinsko už ukončili prípravu a sú lídrom v oblasti prechodu na SEPA úhrady.

## PRECHOD NA SEPA INKASÁ

Migrácia na SEPA inkasá pokračovala v treťom štvrtroku pomalšie. Do septembra 2013 bolo vykonaných len 6,84% inkás v rámci schémy SEPA inkasa a okrem Slovinska zatiaľ žiadna krajina nedosiahla významný pokrok, pokiaľ ide o kompletizáciu migrácie. Grécko, Belgicko a Rakúsko dosahujú najlepšie ukazovatele, stále však pod podielom 20 % SEPA inkás na všetkých inkasách v krajine. V Estónsku, Fínsku a na Cypre budú národné inkasá nahradené SEPA úhradou prostredníctvom elektronickej fakturácie, alebo sa nebudú používať vôbec. Predpokladá sa, že aj v niektorých krajinách, kde sa inkaso využíva vo väčšej miere, budú banky poskytovať finálne riešenia v oblasti prechodu na SEPA inkaso až v poslednom štvrtroku 2013. U používateľov platobných služieb to vyvolalo prístup „počkám a uvidím“, čo všeobecne zvyšuje riziko, že nebudú môcť ukončiť migráciu včas.

1 Eurosystém tvorí Európska centrálna banka a národné centrálné banky krajín, ktoré prijali menu euro.

2 Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 260/2012, ktorým sa ustanovujú technické a obchodné požiadavky na úhrady a inkasá v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 924/2009 (tzv. nariadenie SEPA).

3 Second SEPA migration report [http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/secondsepa\\_migration\\_report201310en.pdf?cf19bd8d-b648c7d72ac092fb7387077b](http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/secondsepa_migration_report201310en.pdf?cf19bd8d-b648c7d72ac092fb7387077b)

4 ISO 20022 XML je povinný SEPA dátový formát v medzibankovom priestore a pre používateľov platobných služieb, ktorí nie sú spotrebiteľmi alebo mikropodnikmi a ktorí prijímajú alebo zasielajú platobné transakcie hromadne v súboroch.



5 § 98 ods. 9 zákona č. 492/2009 Z. z. o platobných službách.  
6 Opatrenie Národnej banky Slovenska z 20. augusta 2013 č. 6/2013 o identifikátore príjemcu inkasa a registri identifikátorov príjemcov inkás.

Neskorá migrácia môže znamenať pre používateľov platobných služieb určité riziká. K hlavným rizikám patrí:

- obmedzená kapacita bánk a dodávateľov IT riešení ku koncu roka 2013. Pre zvýšený dopyt po systémových riešeniach a asistenčných službách bánk pri migrácii nemusí byť dostatok zdrojov, keďže je zvýšená koncentrácia zákazníkov vo veľmi úzkom časovom rámci,
- obmedzený čas pre používateľov platobných služieb adaptovať systémy bánk. Ak banky predstavia nové služby alebo prístupnia nové systémy v úzkom časovom rámci, klienti sa môžu ocitnúť v situácii, keď už zostáva len niekoľko týždňov na finalizáciu ich vlastných postupov a procesov,
- nedostatočné testovanie medzi klientom a bankou. Ak je systém pripravený len niekoľko týždňov pred povinným dátumom prechodu, existuje riziko, že sa nestihne dostatočne otestovať pre veľký počet zákazníkov v tomto období.

Príklady konkrétnych aktivít na zmiernenie týchto rizík zahŕňajú posilnenie ľudských zdrojov v procese prechodu na nové štandardy a komplexnú aktualizáciu dokumentácie a procesov v dostatočnom časovom predstihu pred dátumom migrácie.

#### PRIPRAVENOSŤ POSKYTOVATEĽOV PLATOBNÝCH SLUŽIEB (BÁNK)

Na konci tretieho štvrtroka 2013 ešte nebola ukončená pripravenosť bánk pre služby SEPA úhrady a SEPA inkasa vo všetkých krajinách eurozóny. Podľa ukazovateľov sa však predpokladá, že do 1. februára 2014 budú banky pripravené.

#### PRIPRAVENOSŤ POUŽÍVATEĽOV PLATOBNÝCH SLUŽIEB

Požadované úpravy systémov a procesov závisia od veľkosti samotnej organizácie a od rozsahu projektu. Pre spotrebiteľov a mikropodniky je hlavným cieľom ich oboznámenie s formátom čísla účtu IBAN a znakmi schémy SEPA inkasa. V šiestich krajinách – v Nemecku, Estónsku, Španielsku, na Cypre, v Portugalsku a na Slovensku môžu banky podľa článku 16 nariadenia SEPA poskytovať spotrebiteľom konverzné služby z domáceho formátu čísla účtu na IBAN pre domáce transakcie do 1. februára 2016. Pre ostatných používateľov platobných služieb je hlavnou výzvou kompletizácia databáz čísiel účtov vo formáte IBAN a príprava systémov na ISO 20022 XML. V siedmich krajinách nemusia organizácie používať XML formát ešte do 1. februára 2016 (Estónsko, Grécko, Španielsko, Taliansko, Cyprus, Portugalsko a Slovensko).

Pri schéme SEPA inkasa je v súčasnosti potrebné vynaložiť väčšie úsilie na prípravu a adaptáciu procesov a nových štandardov. Každá transakcia musí preniesť špecifické dáta definované v nariadení SEPA, ktoré sa v súčasných schémach nepoužívajú. Pre príjemcov inkás je tiež potrebné zaviesť proces riadenia mandátov (súhlasov na inkaso), napr. vydávanie, uchovávanie, zmenu, rušenie a archiváciu mandátov.

#### AKTUÁLNY STAV IMPLEMENTÁCIE SEPA V SR z POHLADU NÁRODNEJ BANKY SLOVENSKA

Národná banka Slovenska podporuje projekt SEPA v Slovenskej republike a aktívne sa podieľa na jeho implementácii. Je členom Výboru pre SEPA ako riadiaceho orgánu projektu a v rámci komunikačnej kampane spoločne so Slovenskou bankovou asociáciou pravidelne od roku 2009 organizuje stretnutie podnikov a bánk, tzv. SEPA fórum, ktorého štvrtý ročník sa uskutočnil koncom novembra 2013. Zástupcovia Národnej banky Slovenska zároveň vystupujú na tlačových konferenciách a odborných seminároch a zúčastňujú sa na diskusiách v médiách.

Slovenská republika zaujala popredné miesto v spracúvaní SEPA úhrad spomedzi krajín eurozóny. NBS ako prevádzkovateľ retailového platobného systému v SR zabezpečuje jeho plynulú funkčnosť a úpravu na nové technické štandardy. Platobný systém SIPS v súčasnosti pracuje výhradne v medzinárodnom formáte XML a je plne kompatibilný s požiadavkami na SEPA úhrady a SEPA inkasa. NBS tak splnila požiadavky kladené na systém SIPS tri mesiace pred stanoveným termínom.

Podľa osobitného zákona<sup>5</sup> Národná banka Slovenska na základe písomnej žiadosti poskytovateľa platobných služieb (banky) pridieľuje identifikátor príjemcu inkasa na účely vykonávania inkás v rámci SEPA. Identifikátor príjemcu inkasa (tzv. CID) je povinná náležitosť SEPA inkasa a od 1. februára 2014 bez jeho pridelenia nebude možné inkasovať peňažné prostriedky. NBS zároveň vedie register identifikátorov príjemcov inkás. Údaje, ktoré musí obsahovať žiadosť o pridelenie identifikátora príjemcu inkasa, sa ustanovujú v príslušnom predpise<sup>6</sup>. Zoznam identifikátorov príjemcov inkás je neverejný, NBS ho sprístupňuje bankám prostredníctvom dátovej siete NBS Univerzal-net.

Hlavné požiadavky nariadenia SEPA zahŕňajú používanie medzinárodného formátu čísla účtu – IBAN a štandardu ISO 20022 XML. Slovenská republika sa rozhodla pre využitie dvojročného prechodného obdobia podľa článku 16 nariadenia SEPA a umožnila tak spotrebiteľom pokračovať v používaní súčasného domáceho formátu čísla účtu a organizáciám v zasielaní platieb hromadne v súboroch súčasným spôsobom.

Podľa ukazovateľov prechodu na SEPA všetko nasvedčuje tomu, že slovenský bankový sektor bude pripravený včas. Eurosystém, a teda aj Národná banka Slovenska, ktorá je jeho súčasťou, zastáva názor, aby všetky zúčastnené strany vrátane veľkých organizácií, verejnej správy a malých a stredných podnikov prešli na SEPA štandardy v čo najskoršom období. Poskytovatelia platobných služieb by zároveň mali venovať dostatočné úsilie a zdroje na oboznámenie klientov s potrebnými technickými, obchodnými a zmluvnými náležitosťami. Zabráni sa tak rizikám neskorej migrácie s vplyvom na platobný proces a všeobecný prechod na SEPA.